

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Disputationes|| ROBERTI BELLAR-||MINI E SOCIETATE
IESV,|| DE CONTROVERSIIS CHRISTIANAE|| FIDEI,
ADVERSVS HVIVS TEM-||poris Hæreticos,||**

Tribus Tomis comprehensæ.||

DE CHRISTO CAPITE|| TOTIVS ECCLESIAE,|| QVINQVE LIBRIS|| explicata.||

Bellarmino, Roberto Francesco Romolo <Heiliger>

Ingolstadii, [1599]

VD16 B 1607

XVI. [Solutur argumentum Tertium].

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53845](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53845)

dicebat Ebion esse Christum, & hoc modo fuisse IESVM V-
nitum cum Christo per coniunctionem & inhabitationem,
quod idem Transyluani docent.

Ac vt mendacium eorum arguatur, proferamus testimo-
nia veterum, dicentium, Ebionem asseruisse, Filium **MARIAE**
purum hominem **IGNATIUS** in epist. ad Philadelphienfes:
*Qui dicit, inquit, IESVM purum esse hominem serpens est, men-
tu inops, cognomine Ebion.* **IRENAEVS** lib. 3. cap. II. *Secundū
nullam sententiam haereticorum Verbum caro factum est.* Et
lib. I. cap. 25. & 26. dicit secundum Ebionem & Cherinthum,
IESVM nudum hominem natum, deinde autem descendisse
in eum **Christum** in forma columbae, vt in eo habitaret. Et
lib. 3. cap. 20. *Ex eo, inquit, quod Verbum, quod semper fuit,
caro factum est, excluditur contradictio haereticorum dicen-
tium, si tunc natus est, non erat antea.* **TERTULLIANVS**
lib. de carne Christi: *Poterit, inquit, hac opinio Ebioni con-
uenire, qui nudum hominem constituit IESVM.* Et libro de
praescript. haeret. *Cherinthus, inquit, Christum hominem tan-
tummodo sine diuinitate contendit.* **EVSEBIVS** lib. 3. hist.
cap. 27. dicit Ebionitarum quosdam facere Christum Filium
Iosephi: quosdam solius Virginis, omnes tamen in eo con-
uenire, vt ante **MARIAM** non fuerit. **HIERONYMVS** de
viris illustribus, in Ioanne, dicit, sanctum Ioannem com-
pulsus ab Episcopis Asiae Euangelium scribere, & aeternam
Christi generationem edicere propter Ebionitas, qui tunc
docebant Christum purum esse hominem. **AVGVSTINVS**
haer. 10. *Ebionci, inquit, Christum tantummodo esse homi-
nem docent.* Idem habet **IOANNES CASSIANVS** lib. I. de Incar-
natione, & alij nonnulli.

CAPVT XVI.

Solutur argumentum Tertium.

TERTIA obiectio ex li. 2. cap. 6. **Nomen Dei non**
est nomen essentiae, sed dignitatis & imperij, vt
patet, quia in Scripturis Principes & Iudices di-
cuntur Dij; sed Pater Christi habet imperium
summum in omnes absolutè, etiam in ipsum Christum; **Chri-
stus** habet imperium in omnes, excepto Patre; ergo Pater
est

est summus Deus simpliciter, Christus autem est Deus summus post Patrem. Nam Ioan. 14. Christus ait: *Pater maior me est.* Et Ioan. 6. *Descendi de caelo non ut faciam uoluntatem meam, sed eius qui misit me.* Et 1. Cor. 15. Paulus dicit, Christum subiectum esse Patri, Christo autem omnia, solo Patre excepto, qui subiecit illi omnia.

RESPONDEO, nomen Dei, si respiciamus etymologiam, non significare imperium, sed prouidentiam. Dicitur enim *Deos à deō. Dau,* id est videre, vel à *δέειν*, id est, currere, quod omnibus succurrit, ut dicit Damascenus lib. 1. cap. 1. magis placeat ratio Theodoretus lib. 3. ad Græcos, qui dicit hoc nomen inuentum ab illis qui putabant *θεοὶ* esse Deos, & quia sydera perpetuò currunt, Deum quædam rationem nominauerunt. Hebraicè autem nomen Dei יהוה ab יהי, id est, esse, desumptum est, & illud quod ueritur Deus, ab יהוה, quod est iurare, quia per Deum iuratur execratoriè; sed undecunq; sit sumpta etymologia, certum est hoc nomen non esse impositum ad significandum solum imperium, sed rem summam & præstantissimam, ut qui Deus non esset æternus, cum ab æterno nihil fieri non posset, Deus imperare posset. Præterea falsum est quoque, Filium Dei, quâ Deus est, subiectum esse Patri, aut Principem esse Patre minorem. Siquidem, ut Deus, nulli subiectus est, sed omnium omnino extra se dominatur, sicut Pater, cum sit Patri æqualis, Ioan. 5. & Philip. 2.

Ad PRIMVM ergo locum ex Ioan. 14. multi veteres referunt, Patrem dici maiorem Filio, ratione principii & ratione naturæ. notatur enim quædam auctoritas in eo quod Pater est principium Filij, non contrâ. Ita Basiliscus lib. 1. in Eunomium. Nazianzenus orat. 4. de Theologia. Basiliscus lib. 9. de Trinit. & lib. de Synodis. Quæ solutio non est omnino improbanda: tamen non cogimur eam sequi, cum possimus facilius & probabilius exponere de Filio naturam humanam. sic enim Chrysostronus, Cyrillus, Augustinus in hunc locum Ioannis, & Gaudentius in epistola ad Petrum exponunt.

Adde, quod Chrysostronus in hunc locum, & Cyrillus in 2. thesauri, cap. 3. & Augustinus lib. 2. Trinit. cap. 7. meminit

runt etiam prioris expositionis, & hanc tamen posteriorem prætulerunt; idque duplici de causa. Primum, quia si ideo Pater diceretur maior Filio, quia auctor eius est, diceretur etiam tam Pater, quam Filius maior Spiritu sancto, propter eandem causam: at hoc nusquam legimus. Item Dominus ait: *Vado ad Patrem, quia Pater maior me est*, ergo in ea natura est Filius minor, in qua vadit ad Patrem, non autem ibat ut Deus, sed ut homo. Adde testimonium Symboli Athanasij, ubi sic legimus de Filio Dei: *Æqualis Patri secundum diuinitatem, minor Patre secundum humanitatem*.

Ad SECUNDVM locum idem responderi potest. Venit enim Christus facere voluntatem Patris sui, non voluntatem suam, quatenus videlicet habebat ut homo, voluntatem humanam subiectam diuine voluntati, quam ipse idem habebat, ut Deus. Sed DICES, Dominus descendit de cælo, ut faceret voluntatem Patris, at non descendit ut homo de cælo, nec enim ut homo fuerat vnquam in cælo; igitur descendit ut Deus: ergo, ut Deus, est minor Patre. RESPONDEO, descensum Filij Dei nihil esse aliud, quam eius exinanitionem, & assumptionem formæ serui. itaque ille ipse Filius Dei, qui descendit de cælo, obediebat Patri, sed obediebat, non secundum formam Dei, quam habebat in cælo, sed secundum formam serui, quam descendens assumpsit in terris.

Ad TERTIVM locum; *Tunc & ipse Filius subiectus erit*, &c. non defuerunt, qui dicerent, Christum subiectum fore Deo post diem iudicij, significare, naturam humanam Christi tunc conuertendam esse in Deum, & absorbendam penitus à diuinitate. Ita refert AUGUSTINVS lib. 1. de Trinit. cap. 8. & 10. sed hoc tam est absurdum, ut non egeat refutatione; nam contrarium sequitur ex Pauli sententia. Subiectio enim arguit distinctionem. GREGORIUS NYSSENVS & CHRYSOSTOMUS in tractatu proprio super hanc Pauli sententiam, & GYRILLUS lib. 10. thesauri, cap. 8. dicunt, Apostolum loqui de Ecclesia, siue de Christo, ut est in suis membris; ut sensus sit, tunc demum futurum esse, ut totum Christi corpus, id est, omnis Ecclesia subiecta Deo conspiciatur, nullo membro existente rebeli, aut contumaci.

At videtur huic explicationi repugnare quod Paulus dicit,

cit, illum subiectum fore Patri, cui Pater subiecit omnia; autem est Filius in persona sua. COMMENTARIUS Ambrosij, & Theophylacti accipiunt hanc Pauli sententiam de Filio Dei absolutè, sed volunt illam subiectionem non significare seruitutem, sed concordiam cum Patre, & processionem Filij à Patre, ita vt Filius dicatur subiectus, quia de Patre, non contra. Sed non est opus ad has angustiasurgi; possumus enim cum Ambrosio lib. 5. de fide, cap. 6. & Augustino lib. 1. de Trinit. cap. 8. & Theodoro, Primalodulio, & aliis in hunc locum, simpliciter exponere de natura humana Christi, quæ verè subiecta erit Deo.

Sed cur dicit, *Tunc & ipse Filius subieciatur?* tunc primùm incipiet subiici Christus homo Deo. Nunquid non magis fuit subiectus, quando fuit obediens, & que ad mortem? RESPONDEO, illud, *TUNC*, quod habere emphasim, est enim sensus, etiam tunc in illa gloria subiectus Christus vt homo, Deo. Notant Græci omnes, & alij scribere ad Corinthios, qui paulò ante recesserant à Ioue Filio Saturnum Patrem regno pulsum. Quomodo igitur dixerat Paulus, Christum euacuaturum omnem principatum, & potestatem, ne putarent Corinthij inuasores, à Christo etiam Patrem in ordinem redigendum. Quomodo Saturnus à Ioue filio in ordinem redactus, ideo addit, omnia subiicienda Christo, præter eum, qui subiecit ei omnia; & non solum hoc, sed etiam ipsum Christum etiam tunc, in illo triumpho, postquam tanta secesserant, & subiectum fore suo Patri.

CAPVT XVII.

Soluitur argumentum Quartum.

Quarta obiectio ex eodem lib. 2. cap. 1. Pater est vnus verus Deus, vt ipse Dominus dicit Ioan. 17. *Agnoscant te solum verum Deum. Et Paulus I. Cor. 8. Nobis autem vnus est Deus Pater.* I. Tim. 2. *Vnus Deus vnus & mediator Dei & hominum.* igitur solus Pater est vnus solus verus Deus, certè sequitur Filium non esse verum Deum.

*patet solus
1. filij
2. vnus
3. vnus*

